

Sigtuna kommun  
sigtuna.kommun@sigtuna.se  
dan.sundblad@sigtuna.se

Rektorn vid Arlandagymnasiets enhet 1  
anna-karin.lundstrom@arlandagymnasiet.se

## Beslut för gymnasieskola

---

efter tillsyn av Arlandagymnasiets enhet 1  
i Sigtuna kommun

## Tillsyn i Arlandagymnasiets enhet 1

Skolinspektionen genomför tillsyn i Sigtuna kommun under hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Arlandagymnasiets enhet 1 besöktes av Skolinspektionen den 3 och 4 september 2013.

### Fakta om skolan

---

Arlandagymnasiet är den enda kommunala gymnasieskolan i Sigtuna kommun. Skolan är uppdelad i sex olika enheter med en gymnasiechef som verksamhetsansvarig och sex rektorer som enhetschefer. Gymnasiechefen och rektorerna bildar, tillsammans med chefen för administration, verksamhetens ledningsgrupp. Inom några av skolenheterna finns det även programlagsledare.

Arlandagymnasiets enhet 1 består av samhällsvetenskapliga programmet, ekonomiprogrammet, handelsprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet. Introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val och en stor del av yrkesintroduktionsprogrammet ligger organisatoriskt hos respektive yrkesprogram. Enheten leds av en rektor som har det övergripande ansvaret för utbildningen på de aktuella programmen. Programmen ingår i olika programlag som leds av programlagsledare. Hösten 2013 har enheten totalt 291 elever.

### Kunskapsresultat

Av Skolverkets nationella statistik för läsåret 2011/2012 framgår att andelen elever i Arlandagymnasiets enhet 1 som fullföljde sin utbildning inom fyra år var 68,8 procent. Motsvarande andel för riket var 76,7 procent. För samhällsvetenskapliga programmet var andelen högre än skolan i genomsnitt och uppgick till 80,6 procent. Enligt Skolverkets nationella statistik var den genomsnittliga betygspoängen vid skolan 13,7 för de elever som avslutade sin utbildning 2012. Motsvarande betygspoäng för riket var 14,0. Andelen elever med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier var 91 procent, att jämföra med motsvarande andel för riket som var 86,7 procent. Det finns dock betydande skillnader mellan de olika programmen. På handels- och administrationsprogrammet har andelen elever med grundläggande behörighet till högskola under perioden 2010 och 2012 varierat mellan 54 och 94 procent och läsåret 2012/2013 var andelen endast 50 procent. På samhällsvetenskapliga programmets olika inriktningar varierade andelen högskolebehöriga elever mellan 86 och 100 procent läsåret 2012/2013. Att

resultaten på främst yrkesprogrammen fluktuerar kan delvis tillskrivas att antalet elever är litet att små skillnader där gör stora utslag.

## Helhetsbedömning

---

Arlandagymnasiets enhet 1 bedöms fungera väl i förhållande till de områden som Skolinspektionen granskat. Rektorn är väl förtrogen med verksamheten och bedriver tillsammans med de andra gymnasieenheter ett tydligt systematiskt kvalitetsarbete.

Tillsynen visar dock att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna studiero i vissa klasser och att detta riskerar att påverkar elevernas möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen och uppnå kunskapskraven. Skolan behöver därför arbeta intensivt med att förbättra studieron framför allt för eleverna på handels- och administrationsprogrammet samt ekonomiprogrammet.

Tillsynen visar också att skolan behöver utveckla sitt arbete med att ge eleverna det särskilda stöd som utredningen visat att de har behov av. För detta krävs att utredningar och åtgärdsprogram tydligare anger elevens behov kopplat till konkreta åtgärder för att tillgodose dessa behov. Detta för att öka elevernas måluppfyllelse och höja skolans kunskapsresultat.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på brister som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse och uppfylla författningarnas krav.

## Skolinspektionens ingripande

---

### Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sigtuna kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 14 januari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

### Trygghet och studiero

#### Bedömning

Sigtuna kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att lärarna tillämpar rätten att vidta de tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna studiero.
- Se till att skolan strävar efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling.
- Se till att det för skolenheten finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

#### Motivering

#### Elevernas studiero och en god miljö för lärande

Av skollagen framgår att rektor och lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Skolan ska också sträva efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling. Enligt läroplanen för gymnasieskolan (Lgy11) ska skolan skapa förutsättningar för att eleverna ska kunna tillägna sig och utveckla kunskaper och värden.

Enligt rektorn är studieron "inte helt bra" i alla klasser. Rektorn anser dock att de arbetar på många plan med att komma tillrätta med detta. Rektorn försöker därvid handleda lärarna och föra diskussioner om gemensamma förhållningssätt kring hur man ska hantera elever som stör undervisningen. Detta innebär dock inte att man som lärare ska behöva "göra lika" i varje klass. Enligt rektorns verksamhetsredogörelse finns det brister i studieron främst på handels- och administrationsprogrammet samt ekonomiprogrammet. Lärarna delar rektorns bild härvid. Enligt lärarna tillämpar de utvisning av elever från klassrummet ganska ofta. Lärarna anser dock att de har en hög toleransnivå vad gäller elevers ordningsstörande beteende. Lärarna uppger att eftersom denna typ av åtgärder måste dokumenteras så kan detta bli ett hinder i sig att

tillämpa åtgärderna. Flera lärare framhåller också att det ofta är bättre att genomföra lektionerna trots att vissa elever stör undervisningen än att ideligen avbryta och ta upp en diskussion om elevernas beteende.

Skolan har deltagit i kommunförbundet Stockholms läns skolenkät för läsåret 2012/2013. I enkäten anger en betydligt mindre andel av eleverna på handels- och administrationsprogrammet och ekonomiprogrammet, 45 respektive 39 procent, att det råder studiero på lektionerna, än för övriga program.

Genomsnitt för länet är 55 procent och för övriga program inom enheten 67 respektive 72 procent. Intrycket, att det inte råder god studiero på vissa lektioner, förstärktes vid inspektörernas lektionsbesök. Eleverna uppger i intervju att de på handels- och administrationsprogrammet inte har någon arbetsro. "Vissa elever bara kommer och går som de vill" säger eleverna. Eleverna uppger också att de har talat med rektorn om saken men att inget händer. Eleverna tycker inte heller att lärarna gör tillräckligt för att tillförsäkra dem studiero. "Den enda gången det blir tyst är när vissa som stör går ut" säger eleverna och tillägger att "vill man plugga så är det svårt". Skolan har ordningsregler som har utarbetats under medverkan av eleverna. Enligt eleverna tillämpas de dock olika av lärarna, som har olika toleransnivåer vad gäller ordningsstörande beteende. En del elever säger sig inte heller känna till vilka ordningsregler skolan har.

Skolinspektionen konstaterar att en av de viktigaste förutsättningarna för att eleverna ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och förmågor är att det råder en god studiero i klassrummet. Det blir särskilt tydligt för eleverna på handels- och administrationsprogrammet där kunskapsresultaten från förra läsåret är låga i förhållande till tidigare år och rikssnittet. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att rektor och lärare inte i den utsträckning som är befogad tillämpar rätten att vidta åtgärder för att tillförsäkra eleverna studiero. Skolan måste ytterligare sträva efter att förbättra elevernas studiero för att möta skollagens krav på en strävan mot en god miljö för lärande och utveckling.

### **Plan mot kränkande behandling**

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska dokumentera detta arbete i en plan mot kränkande behandling. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året. Även en redogörelse för hur föregående års åtgärder genomförts ska ingå i planen.

Skolinspektionen har granskat planerna mot kränkande behandling på tre av Arlandagymnasiets enheter. Planerna är vad gäller rubriken "planering 2013-14" likalydande. Under rubriken "utvärdering av läsåret 12/13" skiljer sig

planerna åt vad gäller skolenheternas olika resultat på Kommunförbundet Stockholms läns kvalitetsenkät. Skolinspektionen uppfattar det som att denna rubrik innehåller en kartläggning av tryggheten på skolan då enkäten, med vissa undantag, ställer samma frågor från år till år. Under rubriken finns också en redogörelse för de åtgärder skolan har vidtagit för att förbättra tryggheten på skolan. Av intervju med rektor och av rektorns verksamhetsredogörelse framgår att planen mot kränkande behandling utarbetas och förankras på Arlandagymnasiets skolkonferens samt i gruppen av elevskyddsombud. Därefter beslutas planen av respektive rektor.

Skolinspektionen anser att de åtgärder som alla enheter gemensamt beslutat om på skolkonferensen inte har en koppling till de enhetsspecifika resultaten av Kommunförbundet Stockholms läns kvalitetsenkät. Då resultaten skiljer sig åt behöver även åtgärderna på Arlandagymnasiet 1 för det innevarande året anpassas så att enheten kan bedriva ett målinriktat arbete mot kränkande behandling.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna studiero och att skolans plan mot kränkande behandling saknar verksamhetsspecifika åtgärder för att förebygga kränkande behandling. Skolan uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därmed att åtgärda bristerna.

### **Författning**

5 kap. 3 och 6 §§ skollagen och Lgy 11 Skolans värdegrund och uppgifter

### **Särskilt stöd**

#### **Bedömning**

Sigtuna kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Se till att rektor beslutar om åtgärdsprogram där elevens behov anges, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

#### **Motivering**

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd så ska han eller hon ges ett sådant stöd. Enligt skollagen ska även ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av

åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I skolans handbok beskrivs rutinerna för särskilt stöd. Av rutinerna följer att undervisande lärare tar upp elevernas studiesvårigheter med mentor och att mentorn upprättar en handlingsplan. Om det framkommer att eleven behöver särskilt stöd ska mentorn informera rektorn. Rektorn ansvarar för att elevens stödbehov utreds men kan samråda med elevhälsan. Rektor beslutar om åtgärdsprogram och däri ska anges när åtgärdsprogrammet ska följas upp och vilka som ska delta. Enligt rektor görs utredningen av elevhälsan som också inhämtar information kring berörd elev av undervisande lärare. När utredningen är gjord beslutar rektorn om eleven har behov av ett åtgärdsprogram eller inte. Rektorn uttrycker att hon önskar att man "hade en ännu större palett" av åtgärdsalternativ för att kunna nå alla elever, men det hindrar henne inte från att använda existerande åtgärder.

Lärarna uppger emellertid att de inte anser sig vara delaktiga i utredningarna om elevernas behov av särskilt stöd. Särskilt bekymmersamt anser lärarna är att de inte får någon återkoppling vad utredningen sedan leder till. Tanken är, enligt lärarna, att de ska få återkoppling från skolans specialpedagog hur de ska arbeta med vissa typer av svårigheter som eleverna har. De uppger dock att de aldrig får den återkopplingen. Lärarna anser att skolans resurser för särskilt stöd i stället till viss del har lagts på den ämneshandledning som hela skolan använder sig av. Eleverna hade kunnat bli mer hjälpta av att få mer riktat stöd menar lärarna. Lärarna anger också att vissa elever "kan gå länge" med dåliga kunskapsresultat och att skolan inte agerar så kraftfullt som skolan skulle behöva. Elevhälsan anger att man på skolan är duktig på att utreda vilka behov som eleverna kan ha men att man kanske inte når hela vägen med föreslagna åtgärder. Som exempel på åtgärder beskriver elevhälsan exempelvis personlig handledare för att få struktur på skolarbetet, anpassningar i studieplanen, stödsamtal med kuratorn eller hälsosamtal med skolsköterskan. Elevhälsan vet inte om åtgärderna följs upp då det ankommer på rektorn att följa upp dem.

Skolinspektionen bedömer att eleverna riskerar att inte få sitt särskilda stödbehov tillgodosett, eftersom lärarna inte får återkoppling kring elevernas behov och med vilka åtgärder man ska stödja elevernas kunskapsutveckling.

Vad lärarna har uppgivit kring de svårigheter de har att utläsa elevens behov av särskilt stöd och åtgärder för att stödja elevens kunskapsutveckling förstärks av de åtgärdsprogram som skolan gett in till Skolinspektionen. I dessa framgår det inte heller tydligt vilka elevens behov är och vilka insatser av särskilt stöd som skolan ska vidta för att eleven ska ges möjlighet att uppnå kunskapskraven. Kopplingen mellan åtgärder och kunskapskraven i ämnet eller ämnena är inte heller tydlig. Av åtgärdsprogrammen beskrivs bl.a.

åtgärder som innebär ytterligare utredningar och byte av kurser istället för faktiska åtgärder i syfte att stödja eleven att nå kunskapskraven. Av åtgärdsprogrammen framgår det inte hur, utan endast när uppföljning och utvärdering ska göras. Vidare anges inte alltid vem som ansvarar för att ge eleven det särskilda stödet. Skolinspektionen anser att då de inte framgår av åtgärdsprogrammen hur åtgärderna ska följas upp är risken att åtgärderna inte utvärderas. Detta medför att det inte går att följa upp om åtgärderna har haft avsedd effekt.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med att ge eleverna särskilt stöd samt i åtgärdsprogrammets innehåll, och hur åtgärderna ska följas upp samt utvärderas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därmed att åtgärda bristen.

#### **Författning**

3 kap. 8-9 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Sara Rising.

#### **På Skolinspektionens vägnar**

Maria Caryll  
Enhetschef

Peter Holmberg  
Föredragande

#### **Bilaga:**

##### **Bilaga 1 Allmänt om tillsynen**

## Allmänt om tillsynen

---

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten.

Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats [www.skolinspektionen.se](http://www.skolinspektionen.se) under fliken Inspektion.